

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Kirkkohallitus pitää hyvänä, että lausuttavassa lakiluonnoksessa ja sen perusteluissa on kiinnitetty huomioita kotouttavien toimenpiteiden yhteensovittamiseen, toimijoiden väliseen yhteistyöhön sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien ja pakolaistaustaisten palveluiden kehittämiseen.

Perusteluihin voisi lisätä tarpeen kehittää työntekijöiden osaamista uskontolukutaidossa sekä moniperustaisuuden huomioimisen kotoutumispalveluissa.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

Kirkkohallituksessa nähdään lähtökohtaisesti hyvänä kotoutumissuunnitelman jakautuminen perusmuotoiseen tai monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin. Hyvää on myös se, että perusteluissa esitetään joustavaa mahdollisuutta liikkua molempien kotoutumissuunnitelmien välillä maahanmuuttajan tarpeiden muuttuessa.

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

Kirkkohallitus näkee lähtökohtaisesti hyvänä, että kotoutumislakiin on lisätty mahdollisuus jatkaa kesken oleva koulutus loppuun työttömyyskorvauksella, vaikka varsinainen kotoutumisaika on päättynyt. Näin vältetään mahdollinen koulutuksen keskenjääminen.

Omaehtoinen opiskelu kotoutumisen aikana osoittaa maahanmuuttajan aktiivisuutta. Omaehtoisuuden tukeminen lisää mielestämme valinnanvapautta ja tukee maahan muuttanutta suuntaamaan itseään kiinnostaviin opintoihin.

Yleiset kommentit kunnan kotoutumishjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

Lakiesityksessä muutoksena aiempaan on esitetty erillisestä kunnan kotoutumishjelman laatimisesta luopumista ja kotoutumisasioiden liittämistä muihin kunnan strategiaan linjauksiin. Tämä nähdään Kirkkohallituksessa hyvänä.

Lakiehdotuksessa kuitenkin puhutaan kunnan kotouttamishjelmasta tarkoittaen sitä palvelukokonaisuutta, jota kotoutujalle tarjotaan. Kotoutumislain soveltamisen alkuvaiheessa voi syntyä epäselvyyksiä siitä, mitä kunnan kotoutumishjelma tarkoittaa. Tätä voisi Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan terävöittää lainperusteluissa.

Kirkkohallitus pitää hyvänä lakiesitykseen kirjattua monikielistä yhteiskuntaorientaatiota. Tämä mahdollistaa aiempaa helpommin ensivaiheen kotoutumiseen vahvasti liittyvän suomalaisen yhteiskunnan ja sen käytäntöjen ymmärtämisen. Kirkkohallitus tukee lakiesityksen lähtökohtana olevaa vahvaa panosta ensivaiheen kotoutumistoimiin.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

Perheryhmäkotien siirtyminen hyvinvointialueiden vastuulle vaikuttaa järkevältä, koska näin luodaan laajempi osaamis- ja yhteistyöpohja. Kirkkohallitus pitää hyvänä, että perheryhmäkoteja koskeva lainsäädäntö siirtyy sosiaalihuoltolain alle. Kirkkohallitus ei ota kantaa alaikäisten rajoitustoimenpiteisiin.

Kirkkohallitus näkee tärkeänä parannuksena sen, että lakiehdotukseen on kirjattu nykyinen lastensuojelulain mukainen käytäntö, jolla ilman huoltajaa tulleita lapsia koskevia tukitoimia jatketaan tarvittaessa aina 25 ikävuoteen saakka. Näin varmistetaan, että nuori henkilö itsenäistyy tuetusti ja kotoutuu suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että uusi kotoutumislaki antaa välineitä erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien maahan muuttaneiden tukemiseen, esimerkiksi ohjaamalla heitä kuntaan. Tämä tukee erityisessä tarpeessa olevien ihmisten kuntaan kotoutumista. Samalla on hyvää myös se, että henkilöt voivat asettua kuntiin itsenäisesti niin halutessaan. Tällöin on kuitenkin varmistettava se, että he saavat tarvitessaan saman kotoutumisen tuen kuin kuntiin ohjatut maahan muuttaneet.

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

Kotoutumistoimien päävastuunkantaja on kunta yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Sosiaali- ja terveystoimien siirtyessä hyvinvointialueille on luonnollista, että alaikäiset yksintulleet ovat hyvinvointialueiden vastuulla. Kuntien ja hyvinvointialueiden on Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan huolehdittava siitä, että maahan muuttaneiden kotoutumistoimiin osallistuvien kohdalla myös sosiaali- ja terveystoimet ottavat huomioon kotoutumisen näkökulman omissa toimissaan.

Valtion korvaukset (8 luku)

On tärkeää, että kotoutumistoimet korvataan. Näin varmistetaan, että kotoutuja-asiakas saa tarvitsemansa alkuvaiheen tuen.

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että tiedonkulku eri kotoutumistoimijoiden välillä sujuu joustavasti kotoutuja-asiakkaan etu huomioiden. Samalla on tärkeää varmistaa, ettei toimijoiden välillä siirry sellaista salassa pidettävää tietoa, joka ei kyseisen asian kannalta ole oleellista.

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

Ei ehdotuksia.

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

Kotoutumislain vaikutuksia on syytä arvioida lain käytöstä saatujen kokemusten pohjalta.

Perheenyhdistämisessä neuvominen tulisi Kirkkohallituksen mielestä nostaa kunnan tehtäviin. Nykyisessä tekstimuodossa kunta voi tehdä neuvontaa halutessaan, mutta sillä ei ole siihen velvollisuutta.

Kirkkohallitus kiittää, että perusteluissa on erikseen mainittu myös uskonnolliset yhteisöt yhteistyökumppaneina. Huolena on kuitenkin se, että kaikki kunnat eivät katso tarpeelliseksi tehdä yhteistyötä uskonnollisten yhteisöjen kanssa. Uskonto on monelle maahan muuttaneelle tärkeä osa elämää, ja sen selkeämpi huomioiminen osana kotoutumistoimia tuottaa parempaa kotoutumista. Lisäksi pidämme tärkeänä, että sekä alueellisiin että kuntien omiin maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen työryhmiin kutsutaan uskonnollisten yhteisöjen edustajia. Nykyisissä perusteluissa puhutaan vain yhteisöistä.

Yhteisöllistä kotoutumista ei ole perusteluissa huomioitu lainkaan. Sitä on kuitenkin Työ- ja elinkeinoministeriön toimesta selvitetty yhtenä mahdollisuutena parempaan kotoutumiseen. Kirkkohallitus esittää yhteisöllisen kotoutumisen nostamista ainakin lain perusteluihin.

Saloranta Teija
Kirkkohallitus